

O B S A H

edslov	3
ÚVOD	5
 ZÁKLADY MATEMATICKEJ TEÓRIE PRUŽNOSTI	7
2.1 Základné pojmy	7
2.2 Rozbor napäťosti v bode telesa	9
2.2.1 Napätie vo všeobecnej rovine	9
2.2.2 Hlavné napäťia, hlavné smery, elipsoid napäťia . .	13
2.2.3 Extrémne hodnoty šmykových napäťí	21
2.2.4 Oktaedrické normálové a šmykové napäťia	23
2.2.5 Guliový tenzor a deviátor napäťia	25
2.2.6 Mohrove kružnice napäťostí	27
2.2.7 Diferenciálne rovnice rovnováhy v pravouhlých sú -	
radniciach	29
2.3 Rozbor pretvorenia v bode telesa	31
2.3.1 Tenzor deformácie	31
2.3.2 Hlavné pomerné deformácie, hlavné smery	35
2.3.3 Extrémne hodnoty šmykových deformácií, oktaedrické	
normálové a šmykové deformácie, Mohrova kružnica	
deformácií	36
2.3.4 Rovnice kompatibility deformácie	39
2.4 Fyzikálne rovnice pre lineárne pružný materiál	42
2.4.1 Fyzikálne rovnice pre anizotrópny materiál	42
2.4.2 Fyzikálne rovnice, pre izotrópny materiál - Hookov	
zákon	44
2.5 Riešenie diferenciálnych rovnic matematickej teórie pruž -	
ností	45
2.5.1 Riešenie úlohy v posuvoch - Lamého rovnice . . .	47
2.5.2 Riešenie úlohy v napätiach - Beltramiho rovnice .	48
2.5.3 Riešenie úlohy pomocou funkcie napäťia	51
 ROVINNÉ ÚLOHY MATEMATICKEJ TEÓRIE PRUŽNOSTI	52
3.1 Rovinná napäťosť a rovinná deformácia	52
3.2 Základné rovnice matematickej teórie pružnosti pri rovin -	
nej napäťosti	53
3.3 Základné rovnice matematickej teórie pružnosti pri rovin -	
nej deformácii	56
3.4 Riešenie rovinnej úlohy v zložkách napäťia	58
3.5 Airyho funkcia napäťia	59

3.6 Niektoré elementárne úlohy v pravouhlých súradničiach	61
3.7 Výpočet posunutí pri rovinných úlohách	70
3.8 Riešenie rovinných úloh v polárnych súradničiach	73
3.8.1 Diferenciálne rovnice rovnováhy	73
3.8.2 Geometrické rovnice	75
3.8.3 Fyzikálne rovnice	76
3.8.4 Rovnica kompatibility v zložkách napäťia	77
3.8.5 Airyho funkcia napäťia v polárnych súradničiach .	79
3.8.6 Riešenie rovinných úloh v polárnych súradničiach	81
3.8.7 Rotačne symetrické úlohy	88
 4. TEPLOTNÉ NAPÄTIA	96
4.1 Základné vzťahy pre teplotnú elasticitu	96
4.2 Základné rovnice vedenia tepia	97
4.3 Teplotné napäťia pri rovinných úlohách	100
4.3.1 Teplotné napäťia v pravouhlých súradničiach	100
4.3.2 Teplotné napäťia v rotačne symetrických úlohách .	104
4.4 Teplotné napäťia v nosníkoch	110
 5. ENERGETICKÉ PRINCÍPY A VARIAČNÉ METÓDY	115
5.1 Princíp virtuálnych prác	115
5.2 Deformačná energia	116
5.3 Lágrangeov variačný princíp	120
5.4 Castiglianov variačný princíp	122
5.5 Aplikácie variačných princípov v pružnosti a pevnosti .	125
5.5.1 Nepriama variačná metóda	126
5.5.2 Priame variačné metódy	128
 6. METÓDA KONEČNÝCH PRVKOV	134
6.1 Úvod do metódy konečných prvkov	134
6.2 Využitie maticového počtu pre vyjadrenie základných vzťahov a princípov teórie pružnosti	137
6.3 Princíp metódy konečných prvkov	139
6.3.1 Diskretizácia telesa na konečné prvky	139
6.3.2 Analýza prvku	142
6.3.2.1 Volba approximačných funkcií, tvarové funkcie	142
6.3.2.2 Matica tuhosti prvku, vektor zataženia prvku	144
6.3.3 Zostavenie výslednej sústavy rovnic	146
6.3.3.1 Transformácia matic prvkov do globálnych súradnič	148
6.3.3.2 Lokalizácia matic prvkov	150

6.3.4 Riešenie výslednej sústavy rovnic	151
6.4 Aplikácia metódy konečných prvkov na jednorozmernú úlohu	152
6.5 Riešenie rovinných úloh metódou konečných prvkov	159
6.5.1 Rovinná napäťosť a rovinná deformácia v maticovom zápise	159
6.5.2 Diskretizácia telesa na konečné prvky	161
6.5.3 Analýza prvku	162
6.5.3.1 Volba aproximačných funkcií, tvarové funkcie	162
6.5.3.2 Matica tuhosti prvku, vektor zataženia prvku	164
6.5.4 Zostavenie výslednej sústavy rovnic a jej riešenie	166
6.6 Aplikácie metódy konečných prvkov	169
 7. METÓDA HRANIČNÝCH PRVKOV	172
7.1 Úvod	172
7.2 Princíp metódy hraničných prvkov	173
7.3 Základné úlohy metódy hraničných prvkov	176
7.3.1 Osamelá sila pôsobiaca kolmo na polrovinu	176
7.3.2 Spojité zataženie na okraji polroviny	179
7.3.3 Číselné riešenie úlohy so spojitým zatažením polroviny	182
7.3.4 Nerovnomerné rozloženie hraničných prvkov	187
7.3.5 Využitie symetrie	187
7.3.6 Integrálna formulácia úlohy	189
 8. ZÁKLADY MECHANIKY KOMPOZITNÍCH MATERIAĽOV	190
8.1 Základné pojmy o kompozitných materiáloch	190
8.2 Jednosmerové kompozity	193
8.2.1 Charakteristika jednosmerných kompozítov	193
8.2.2 Pozdĺžna pevnosť a tuhosť	195
8.2.3 Priečna pevnosť a tuhosť	202
8.3 Analýza ortotrópnych vrstiev kompozítov	205
8.3.1 Fyzikálne rovnice laminey v hlavnom súradnicovom systéme	206
8.3.2 Fyzikálne rovnice laminey vo všeobecnom súradnicovom systéme	208
8.3.3 Určenie zložiek matice podľajnosti laminey	211
8.3.4 Kritéria porušenia jednosmerových kompozítov pri rovinnej napäťosti	212
8.3.5 Vplyv orientácie šmykového napätia na pevnosť kompozítov	219

9. ÚVOD DO LOMOVEJ MECHANIKY	221
9.1 Základné pojmy	221
9.2 Napäťosť a deformácia v okoli vrubov a trhlin	222
9.2.1 Napäťosť a deformácia v okoli vrubov	222
9.2.2 Napäťosť a deformácia v okoli trhlin	226
9.3 Kritéria lineárnej lomovej mechaniky	230
9.3.1 K- koncepcia	231
9.3.2 Koncepcie spojené s plastickou zónou na čele trhliny	233
9.3.3 Energetické kritéria lomu	236
9.3.3.1 Griffithovo kritérium lomu	236
9.3.3.2 G- koncepcia	237
9.3.3.3 Kritérium J- integrálu	238
9.4 Kritéria nelineárnej lomovej mechaniky	239
10. PROBLÉMY SPOĽAHLIVOSTI A ŽIVOTNOSTI	240
10.1 Základné pojmy	240
10.2 Únavové vlastnosti materiálu a súčiastok	241
10.2.1 Klasifikácia kmitavých procesov	241
10.2.2 Wöhlerova krvka	244
10.2.3 Základné faktory ovplyvňujúce únavovú pevnosť	245
10.2.3.1 Vplyv stredného napätia na medzu únavy	246
10.2.3.2 Vplyv tvaru súčiastky	249
10.2.3.3 Vplyv veľkosti súčiastky	251
10.2.3.4 Vplyv akosti povrchu	252
10.2.3.5 Vplyv ďalších faktorov	254
10.2.4 Únavové krvky reálnych súčiastok	255
10.2.5 Únava pri kombinovanom namáhaní	256
10.3 Kmitavé prevádzkové zaťaženie	259
10.3.1 Formulácia prevádzkových procesov a ich meranie	259
10.3.2 Spracovanie prevádzkových zaťažovacích procesov	260
10.3.2.1 Schématisácia procesu podľa charakteristických parametrov	260
10.3.2.2 Spracovanie procesu ako spojitej náhodnej funkcie	264
10.4 Metódy stanovenia životnosti a dimenzovanie na únavu	266
10.4.1 Filozófia dimenzovania na únavu	266
10.4.2 Dimenzovanie na trvalú pevnosť	268
10.4.2.1 Miera bezpečnosti pri jednoduchom namáhaní	269
10.4.2.2 Miera bezpečnosti pri kombinovanom namáhaní	270
10.4.3 Dimenzovanie na obmedzenuý únavový život	271

10.4.3.1 Hypotézy kumulácie únavového poškodenia	272
10.4.3.2 Postup odhadu životnosti	274
10.5 Základy spolahlivosti mechanických systémov	275
10.5.1 Akosť výrobku	275
10.5.2 Riadenie, meranie a skúšanie spolahlivosti	275
10.5.3 Charakter procesov vedúcich k porušeniu materiálu	277
ZÁKLADY TEÓRIE PLASTICITY	279
11.1 Základné pojmy	279
11.2 Pracovný diagram a jeho aproximácie	279
11.2.1 Základné údaje o pracovnom diagrame	279
11.2.2 Aproximácie pracovného diagramu	283
11.3 Doplnky k rozboru napäťosti a deformácie	285
11.3.1 Intenzita napäťia a pretvorenia	286
11.3.2 Rýchlosť deformácie	287
11.4 Podmienky plasticity	288
11.4.1 Podmienka intenzity napäťia	289
11.4.2 Podmienka maximálneho šmykového napäťia	290
11.4.3 Grafické znázornenie podmienok plasticity a ich experimentálne overenie	291
11.5 Teória malých pružne plastickejých deformácií	298
11.6 Základné úlohy teórie plasticity	298
11.6.1 Pružne-plastickej ohyb prizmatických telies	298
11.6.2 Pružne-plastickej krut telies kruhového prierezu	306
11.7 Riešenie rovinných úloh teórie plasticity	307
11.7.1 Základné pojmy	307
11.7.2 Podmienky plasticity pri rovinnej deformácii	309
11.7.3 Diferenciálne rovnice sklzových čiar	309
11.7.4 Vlastnosti sklzových čiar	312
11.7.5 Elementárne siete sklzových čiar	314
EXPERIMENTÁLNA PRUŽNOSŤ	320
12.1 Predmet a ciele experimentálnej pružnosti	320
12.2 Tenzometrické metódy	321
12.2.1 Tenzometre mechanické	322
12.2.2 Mechanicko-optické tenzometre	323
12.2.3 Strunové tenzometre	324
12.2.4 Pneumatické tenzometre	324
12.2.5 Elektrické odporevé tenzometre	325
12.2.5.1 Druhy odporevých tenzometrov	325
12.2.5.2 Meranie malých odporevých zmien	328

12.2.5.3 Vlastnosti odporových tenzometrov	334
12.2.5.4 Vplyv prevádzkových podmienok na tenzo- metrické meranie	336
12.2.5.5 Postup tenzometrického merania	338
12.2.5.6 Určenie napäti z nameraných deformácií	341
12.3 Fotoelasticimetria	344
12.3.1 Dvojlosom svetla	346
12.3.2 Intenzita svetla za polarizátorom pri priamkovo polarizovanom svetle	348
12.3.3 Určovanie konštanty optickej citlivosti	354
12.3.4 Určovanie napäťosti v modeloch	355
12.3.4.1 Separácia hlavných normálových napäťí pozdĺž izostatov	357
12.3.5 Reflexná fotoelasticimetria	359
12.4 Metóda mechanicko-optickej interferencie - moiré metóda	361
12.4.1 Metóda povrchovej mriežky	361
12.5 Holografia	363
12.6 Krehké nátery	365
LITERATÚRA	367